

HÁY JÁNOS

Három levél

Az afrikai lányhoz

Mellettem éltél. Évről év. És veszett belőled az élet. Ha hozzád értem, azt mondtad, fáj, nyilallik ott a bőr, most ne. Ha szóltam volna, alig nyílt a szájad, te sietve léptél arrébb, ha mégis, halkabb legyen vagy ne is értsd.

Mellettem feküdtél. Éjről éj. A paplanod alá csúsztam volna, de télen hideg, nyáron hőség... Ne fűts vagy ne hűts – súgtd, mintha fűteni vagy hűteni akarnék.

Olyan kihalt és zárt – mondtam egyszer, s te rávágtad: Ugyan, minden rendben. Azt mondtad, nincs semmi baj. Azt mondtad, ne kérdezd, mi a baj, s hogy mit akarnék még tőled. És úgy surrantál el mellettem, hogy a bőr nem ért, a levegő nem mozdult, úgy surrantál tovább, mint akit észrevenni nem szabad.

Miféle szörnyű pusztítást vittem végbe. Mivé tettem a puha, vérmeleg testet... Ütöttem magamat – kínosan ügyelve, hogy minden részem fájjon. De te, miként a magad fájdalmát, az enyémet sem érezted. Csak súlynak láttál, aki rádzuhan, s a lélek és a test után: most tönkrezúzza az ereket. Az ereket, a bőrt, s a még működő belső szerveket.

Ahogy megváltozott a vizek játéka az égben, úgy pusztult semmivé Afrika. S hogy sírt volna érte valaki: nem láttam. Nem peregtek a könnyek. Kutatók, akik a helyszínre érkeztek: nyilakat rajzoltak a papírra, hogy íme, itt fordul a szél, idáig sodorja a tengerek felől a párás levegőt, a felhők itt szabadulnak meg terheiktől – és kész. Mikor találkoztam velük, Kairóban vedelték a sört, s azon vitakoztak, ki szerezte olcsóbban a bőrkabátját. Melléjük ültem, ők kérdezgettek és én nem szégyelltem elmesélni, mi vár rám. Nevettek, a sörtől és a sikeres vásárlásoktól bódultan, nevettek rajtam, hogy ismerve sorsomat mégis továbbmegyek oda, ahol semmivé pusztít majd a levegő játéka.

Végleg elkerültek a hűsítő esők. Évről év, s a táj elveszítette utolsó vizeit. Te utazókat vártál, hogy vesszenek bele a kihalt vidékbe, éhség és szomjúság fojtsa szívük dobbanását. Én, a pusztító is közéjük keveredtem. Velük bolyongok éjjel és nappal, pihenő nélkül, mert leülni akár percre sem lehet, hisz a homok hol tűzforró, hol hideg tűz. Kutakodtunk, hogy valahol megleljük az oázist, a sivatagi orvosságot, s mikor már minden zeget és zugot átjártunk, valaki megszólalt közülünk: Ebben a pusztaságban nem lehetjük a sivatagi orvosságot. Mi sok víz kéne pedig – szólt egy másik –, hogy szívünk és testünk szomja oltódjék. Így igaz – helyeselt a harmadik –, s érdemtelen, hogy ekként

pusztuljunk el. Mind mondta a magát, sajnálva sorsát, hogy ilyen végre jutott... Csak én hallgattam, mint az eső, ami már Kairónál veszejt könnyeit, hisz jól tudja: miatta pusztul ki Afrika.

A szív helyére költöző lányhoz

Miként a szív kezdett senyvedni, akként üresedett a mellkas alatt a hely. Majdhogy rá nem szakadtak a csontok a hát belső falára..., éppenhogy szakadoztak már.

És akkor jött valaki, aki lakhelyet keresett a kiúttalannak látszó világban, afféle meleg kuckót, mint a barna mackóé volt.

És meglátta a mellkas alatti üres medret, közelebb hajolt, hogy nem lakik-e ott már valaki más. Aztán belüllépett az üres és omlatag mellkasba, olyan veszéyek közé, melyeket hinnünk sem lehet. De ő nem rettent, egykezelével megtámasztotta a gerendázatot, máskezelével a szívmaradékot simította meg.

A szív pedig nőni kezdett a kézmelegtől, nőtt föl a torkon egészen a szemekig, és hullottak most szaporán a könnyek, majd nőni kezdett afelé, ahol az üres helyet hagyta. Nőtt, a könny pergett. Nőtt és roppant, aztán ropogott, tördelődött szerte-széjjel: porrá, aki oda költözött, aki egykezelével a gerendázatot tartotta, máskezelével a növekvőt melengette.

Ez lenne hát vége annak, aki beköltözött, de milyen nyomorúságos sors vár arra, aki így lett életre.

Magának

Mert látni kívántam a világot, s élni abban, amit látok. Gondoltam, ha magát birodalmam határain belül üdvözölhetem: mindez megtörténik. Ám a határok sértetlenek maradtak, s most csak sejthetem, mi az az élet, amit élhettem volna.

Nem az idő utáni vágy volt a legkínzóbb, hanem, hogy maga éppen anyyira híján van a világnak, mint én, s bár vállalta volna a megszokás trükkjeit, mint aki unalomból nyer, csak értem tette volna. És elhagyni nem akart, szeretni nem bírt. Nem volt esélye nálam az életének. Kalózúton volt és fináncokba botlott. Vagy fordítva: én kerültem fináncok karmai közé. Mindegy: a maga lelke, akár az enyém: tehetetlen.

Először a nemszeretés fájt. Átkoztam az időt, ami tellett nekem, hogy mért pont ebben kell bennelennem.

És önmagában volt a fájdalom. Senki ellen nem irányult és senkiért. Nem volt benne haragvás, gyűlölködés, semmi olyan, aminek eredője vagy végpontja felmutatható.

Az idő pedig múlt. A maga fájdalma fölébe nőtt az enyémnek, hiszen morzsányit sem kaphatott rajtam keresztül a világból. S a sóvárgás, amit maga megnevezni végképp nem tudott, lassan zülleszteni kezdte a bőrt és a húst, végül nyíltan: beledöfött a lélekbe.

S a fájdalomtól még inkább fájnom kellett. És féltem, ha látja ezt a fájást, a maga fájdalma újra csak növekedni fog, ettől pedig megint az enyém, aztán a magáé újra... Mintha csapásokat mértünk volna egymásra. Ütés ütést követ, míg a végsőtől az egyikünk kidől, s a dőlés halálra zúzza a másikunkat.

Közben éreztem, a nyitott ajtók előtt valaki aprón lépeget, egészen közel hozzám, szinte érinthetném: és szeretne és szerethetném... De a kéz nem mozdult, mert magán vagy magamon kellett volna átnyúlnom: kezemet befúrni a hasfalom és kijuttatni a csigolyák mellett, újra a szabadba és akkor megfoghatnám a szerethető testét és áthúzhatnám a kézfúrta lyukon, és akkor az enyém lehetne: az enyém... De féltem, hogy fáj magának és fáj nekem a has felmetésése.

Nem tudom ki volt ő, de hónapokig állt ott az árnyékban, testeink árnyékában: szelíden és mozdulatlanul. Csak a szem villanásával jelezte némikor: miért érkezett. És én nem közeledtem, féltem elveszteni azt a világot, amit megszereznem magától vágyam volt, amit megszerezhetnem soha nem lehet.

Intettem a kapu elé, hogy menjen, hagyjon itt. És ő várt pár darabig, hogy biztosan ekként gondolom-e, aztán az árnyékból a sötétbe csúszott. Először a szívemhez kaptam, mert a levegő, amit felém tolt rést metszett rajta, aztán a sötét felé kaparásztam, hogy megérinthetném mégis őt..., de mit sem tapintott az ujjam.

Magára néztem akkor, a világra, ami nélkül meghalok.

